

NORSK MISJONS RÅD I 25 ÅR

AV SKOLESTYRER E. OSNES

Den 11. mai 1946 var det 25 år siden Norsk Misjonsråd ble stiftet. På 25-årsdagen ble det holdt en enkel minnefest på Fjeldhaug misjonsskole, hvor representanter fra alle tilsluttede misjoner var til stede.

Da Misjonsrådet og dets arbeid er forholdsvis lite kjent blant misjonsfolket, kan det ha sin interesse å gi en liten oversikt over noen av de oppgaver det har forsøkt å løse og den plass det har fylt i de år som er gått.

På den store misjonskonferansen i Edinburgh i 1910 ble det nedsett en liten «kontinuasjonskomité» som skulle være bindeledd mellom misjonene verden over.

Denne komité's arbeid ble avbrutt av den første verdenskrig, men arbeidet ble tatt opp igjen i 1920, da en ny internasjonal komité ble dannet. En fant det altfor tungvint for denne komité å stå i direkte forbindelse med alle selskaper. Arbeidet kunne både forenkles og gjøres mer effektivt ved at det ble dannet felles misjonskomitéer eller nasjonale misjonsråd i de ymse land, så disse kunne besørge kontakten mellom alle misjonsselskaper i landet og Det Internasjonale Misjonsråd. Dette råds sekretær i London, Mr. Oldham, vendte seg derfor til generalsekretæren for Det norske misjons-selskap, dr. J. E. Nilssen, med forslag om at han skulle søke gjennomført dannelsen av en sammenslutning av norske misjoner som kunne være kontaktpunkt for internasjonalt samarbeid.

Etter et par forhandlingsmøter ble så «Norske Misjoners Felleskomité» dannet. Ikke alle gikk til dette skritt uten å betenke seg.

Flere var redd for at den nye komité skulle ville gripe inn i den enkelte organisasjons indre saker, og det ville en verge seg imot. I de grunnregler som ble satt opp for komitéen, ble det derfor sterkt pointert at Felleskomitéen ikke skulle kunne gripe inn i de tilsluttede selskapers virksomhet eller ta opp spørsmål av konfesjonell eller kirkepolitisk art.

Mr. Oldham hadde gitt tilsagn om at komitéen skulle ha rett til å la seg representere med 2 medlemmer i Det internasjonale misjonsråds møter. Grunnreglene for Felleskomitéen gjorde det da også klart at det var denne kontakt utad som var dens egentlige oppgave. Men det sier seg selv at komitéen allerede fra først av skapte en kontakt også mellom de enkelte misjoner innen landet som ikke hadde vært der i samme grad før.

Det var fra først av 11 organisasjoner som stod tilsluttet komitéen. Senere er etter hvert noen fler kommet til, så tallet nå i alt er 17. Tre av disse er kalt «støtte-organisjoner» fordi de ikke har noe selvstendig misjonsfelt, men støtter en eller flere av de andre misjoner.

Pastor N. B. Thvedt ble komitéens første formann, og forstander Albert Lunde viseformann. Lærer Kr. Borgersrud ble sekretær. Som de som skulle representere komitéen overfor Det internasjonale misjonsråd ble valt: Dr. J. E. Nilssen med pastor N. B. Thvedt som varamann, og cand. theol. Johs. Brandtzæg med Albert Lunde som varamann.

Allerede på det første årsmøte ble det navneforandring av Felleskomitéen, som nå skulle hete Norsk Misjonsråd.

I 1935 ble grunnreglene gjennomgått og revidert. Foruten det å danne kontakt utad, skal rådet etter de nå gjeldende regler også hjelpe til å fremme forståelse og broderlig ånd mellom misjonsorganisasjonene i vårt land og ta seg av de tilsluttede organisasjoners felles interesser og den enkeltes spesielle interesse når det kreves. Det var de forløpne års erfaringer som avkrystalliserte seg i disse tillegg. Samarbeidet hadde skapt så megen forståelse at en hadde lært å innse det gode og nødvendige i øket «forståelse og broderlig «ånd».

Betydningen av dette fikk vi se litt av i krigstiden. Det var sikkert ikke uten verd at okkupanten og hans hjelpere fikk forstå at

de hadde med en solidarisk flokk å gjøre når de stod overfor misjonsfolket. Selv om vårt største misjonsselskap ikke unngikk svære overgrep, så er det god grunn til å tro at «myndighetene» fikk en bestemt føling av at det å røre ved ett av misjonsfolkets hjerte barn, var ensbetydende med å røre ved dem alle. Dette gjorde dem uten tvil til en viss grad forsiktige med hva de tok seg fore. Det ville være å si for meget å påstå at det bare var samarbeidet i misjonsrådet som hadde *skapt* denne solidaritetsfølelse, den hviler sikkert på fastere grunn enn som så, men det er ikke for meget å si at dette samarbeid hadde utdypet solidaritetsfølelsen og gjort den mer bevisst og varm.

Særlig i denne tid har det vist seg nyttig å stå sammen også når det gjelder det praktiske arbeid, det hverdagslige forretningsløp. Ved forhandlinger om valuta og reisemuligheter kan det ofte være arbeidsbesparende å opptre i fellesskap istedenfor at enhver karrer til seg. Rent administrativt er det forenkende og mer effektivt.

Denne innbyrdes kontakt mellom misjonene i vårt land er foruten i Misjonsrådet virkeliggjort ved felles konferanser arrangert av rådet for misjonærer og misjonsarbeidere. Den første av disse ble holdt i 1938, den neste i 1945 og den siste til denne tid i september 1946. Disse konferanser har vært til stor gagn i arbeidet.

I årenes løp har Misjonsrådet arrangert atskillige foredrag, dels ved tilreisende utlendinger, dels ved innenlandske krefter, likeså foredragsserier om misjonen, særlig i Oslo. Disse har bidratt til å fremme kunnskap om og interesse for misjonsarbeidet.

Også i Danmark, Finland og Sverige var det dannet nasjonale misjonsråd. I 1922 ble det tatt opp forhandlinger om et nærmere samarbeid, og disse førte til at «Nordisk Misjonsråd» ble dannet. Det nordiske fellesskap i misjonsarbeidet er blitt pleiet og styrket ved de store skandinaviske felleskonferanser som er blitt holdt — som regel hvert 4. år — siden 1925. Den som skulle vært holdt i Stockholm i 1940 måtte avlyses på grunn av krigen. Den skulle så vært holdt i 1946, men måtte atter utsettes på grunn av valutavanskelighetene.

Det er dessuten blitt holdt 3 store skandinaviske felleskonferanser for kvinner i 1927, 1933 og 1939, henholdsvis i Sverige, Danmark og Norge.

Under krigen ble nok samarbeidet hindret, men samfølelsen ble styrket og ga seg utslag i den økonomiske støtte som ble ydet til arbeidet på misjonsmarker som var avskåret fra sitt moderland, først til finsk misjonsarbeid fra de tre andre skandinaviske land, siden til norsk og finsk misjonsarbeid, særlig fra Sverige. Men her skal heller ikke glemmes de mange proviantpakker som ble sendt fra Danmark til norske misjonsarbeidere. Vi mener heller ikke her å ville påstå at det broderlige samhold som ble vist, bare var et resultat av misjonsrådenes virke. Vi vil bare med glede og takk konstatere at brorskapet holdt i prøvens stund, og at det viste seg i mer enn ord.

Som alt nevnt var det kontakten med verdensmisjonen som egentlig ga støtet til at Norsk Misjonsråd ble dannet. Første gang vårt råd var representert var ved Det internasjonale misjonsråds arbeidskomitémøte i Oxford i juli 1923. Senere samme år kom verdensrådets sekretær i New York, dr. Warnshuis og en kvinnelig sekretær, miss Gollock, på besøk til Oslo. Det ble holdt et rådslagningsmøte med vårt misjonsråd, og miss Gollock holdt et offentlig foredrag om «kvinnens stilling i misjonsarbeidet».

I årene som kom ble denne kontakt holdt oppe, dels ved gjensidige besøk, dels ved representanter til komitémøter, dels ved faste korrespondanser til «International Review of Missions», dels ved støtte fra Norge til et spesialtiltak i misjonsarbeidet i Afrika, og endelig ved felles bønnemøter for arbeidet i særlige trengsels-tider, som f. eks. den nasjonalistiske forfølgelse i China i 1927.

Meget stor betydning har de store verdenskonferanser for misjonen hatt. Som den første må regnes den som alt er nevnt, konferansen i Edinburgh i 1910. Den neste kom ikke før verdensorganisasjonen av nasjonale misjonsråd var utbygget og hadde festnet seg. Det ble konferansen i Jerusalem i 1928. Den siste, så langt, var konferansen i Tambaran ved Madras i India i 1938. Her ble det rådslagning ikke bare av misjonsledere i de misjonerende land, men i stigende grad også av ledere innen misjonsmarkenes nye kirker. Her fikk en oversyn over arbeidets resultater så vel som over dets metoder og oppgaver. Her ble de store linjer i framgangen markert. Fra disse konferanser kom våre utsendinger tilbake med inspirasjon og utvidet overblikk.

Etter den første verdenskrig gikk misjonsarbeidet i de store og ledende misjonsland, særlig i U.S.A., men også i Storbritannia, inn i en ny utviklingsfase. Det ble, kanskje forståelig nok i lyset av de mange og store sosiale problemer i etterkrigstiden, lagt veldig stor vekt på den *sosiale* side av misjonsarbeidet. Uttrykk som «det sosiale evangelium» er nokså betegnende for denne utvikling. Denne retning gav seg særlig sterkt utslag på Jerusalem-konferansen i 1928. Her fostredes også tanken om at den kristne misjon skulle alliere seg med de ikke-kristne religioner for å motvirke den overhåndtagende sekularisering i verden. Det var ikke bare flere av de store misjonsselskaper som gikk inn for snart sagt alle slags sosiale oppgaver, men det var endog ting som tydet på at også Det internasjonale misjonsråd var forberedt på å støtte denne utvikling både prinsipielt og praktisk.

Imot dette reagerte Norsk Misjonsråds ledende menn kraftig. Det ble sett på som en farlig utglidning. En syntes at meget av det arbeid som ble tatt opp, lå ganske på utkanten av eller endog helt utenfor det som var misjonens egentlige oppgave. Dette førte til en kontrovers med Det internasjonale misjonsråd som vi ikke her skal gå inn på i detaljer. Det får være nok å si at en kritisk gjennomgåelse av de vedtak som var gjort på Jerusalem-konferansen førte til at Norsk Misjonsråd fant å måtte protestere også mot det syn på forholdet mellom kristendommen og de ikke-kristne religioner som hadde gjort seg gjeldende på konferansen. En fant at en allianse mellom kristendommen og de ikke-kristne religioner i en kamp mot sekulariseringen bare ville være egnet til å forvirre begrepene om hva kristendom virkelig er.

Generalsekretær Johannes Brandtzæg, muligens i samarbeid med sokneprest N. B. Thvedt, la fram i Misjonsrådet et utkast til en protestskrivelse som tok bestemt avstand fra den linje det så ut for at de ledende i verdensmisjonen ville slå inn på. Etter at dette utkast var gjennomgått og i det vesentlige bifalt av de andre nordiske misjonsråd, ble det sendt til Det internasjonale misjonsråd.

Dessuten fikk generalsekretær Amdahl som representant for Norsk Misjonsråd ved verdensmisjonsrådets arbeidskomitémøte i Williamstown i U.S.A. i 1929, Brandtzæg som representant til den Kontinentale Misjonskonferanse i Bremen i 1930 og endelig sokne-

prest Ole B. Meyer som representant til den samme konferanse i Herrnhut i 1932, alle mandat fra vårt råd om klart og bestemt å framholde vårt syn på disse spørsmål.

Ved flere besøk av noen av verdensmisjonsrådets mest ledende menn, ble det gjort forsøk på en utjevning, men det lyktes ikke. Forholdet mellom de lutherske misjoner i China og det nasjonale kristenråd der ble også dratt inn i striden. Dette råd var nemlig så liberalt betont at flere av de norske og andre lutherske misjoner ikke hadde sluttet seg til det i det hele, og andre som var tilsluttet til en tid hadde trukket seg tilbake.

Forholdet nådde et visst krisepunkt da den store granskingskommisjon for misjonsarbeidet i Østen som var blitt sendt ut fra Amerika, kom med sin rapport som ble utgitt under titelen «Rethinking Missions». Her ble misjonens oppgave og dens forhold til de ikke-kristne religioner definert som «a common quest for ultimate truth» — en felles søken (av kristne og ikke-kristne) etter den absolutte sannhet.

Meget av rapportens innhold, men særlig denne ultra-liberale formulering av misjonens mål, ble sterkt kritisert i misjonskretser i alle land. Denne ytterliggående liberalisme hadde åpnet øynene på mange fler enn de skandinaviske misjonsråd for hvilken vei dette bar, like inn i synkretistisk halvmørke. De skandinaviske misjonsråd hadde vært de første som ga samlet uttrykk for den fare en så i denne utvikling, men de stod nå ikke lenger alene.

I verdenskonferansen i Tambaram i 1938 kom det så et avgjort omslag. Det var nok ingen tilfeldighet at professor Hendrik Kraemer var blitt valt til å utrede spørsmålet om «det kristne budskap i den ikke-kristne verden». Dette gjorde han på en så fremragende måte og på så sentralt-kristelig grunnlag at det sikkert var med å svinge utviklingen tilbake til et sunt bibelsk og kristelig spor.

Hva andel en vil tillegge Norsk Misjonsråds tiltak i dette resultat, får den enkelte avgjøre for seg selv, men det faktum at det var blant de første til å reagere imot det som var begynnelsen til en farlig utglidning i misjonsarbeidet, kan vanskelig rokkes.

Etter dette skal vi ikke innlate oss på å avgjøre om Norsk Misjonsråd har noen eksistensrett eller ei. La oss tenke oss at det ikke hadde vært til, og jeg tror det ville ha vært et følelig tap for

misjonsarbeidet i vårt land. Det kan med full rett sies at rådet ikke har ruvet så stort utad, men det har dog gjort sin nytte også utad. Det har ikke satt så stor sjø, men det var ikke dette som var dets oppgave, det var heller å dempe sjøen om det skulle vise seg nødvendig. Det har gjort sitt til å fremelske forståelse og broderånd mellom noen avdelinger av Rikets hær. Det har også gjort hva det kunne for å hjelpe til å holde rett kurs i misjonsarbeidet. Kanskje tør en så tro at det, som den unge Markus sa, har vært litt «nyttig til tjeneste».